No. 1920 Zaterdag 30 October 1920. 37ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
St. Elizabeths-gasthuis.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Het woningvraagstuk.

In alle landen, het meeste in de groote steden, heerscht woningnood, — Curaçao, voor zoover het stadsdistrict betreft, maakt daarop geen uitzondering. Bij de tegenwoordige prijzen van werkloonen en bouwmaterialen valt er voor particulieren nauwelijks aan te denken een huis te bouwen. Twee weken geleden steeg de prijs van een vat portland-cement hier ter plaatse tot 27 gld. Naderhand gelukkig weer tot 21 gld. gedaald Zelfs metselzand wordt in deze dagen voor een prijs verkocht, waarvoor men vóór den oorlog een vat kalk kon koopen. Voor het timmerhout vraagt men 35 tot 40 cts per voet

Toch is het woningvraagstuk voor onze stad er een van een groot belang, dat dringend om een oplossing vraagt. Goede woonhuizen, zoowel voor den deftigen stand en burgergezinnen, als voor gewone werkmanshuishoudens zijn er hier in de stad niet meer te krijgen. Huwelijken moeten er maanden lang om worden uitgesteld, omdat met geen mogelijkheid een geschikte woning te krijgen is. Voor een ambtenaar is het dikwijls een hopeloos geval.

Daar worden huurprijzen gevraagd, die tot een derde en de helft bedragen van een bescheiden ambtenaarstractementje.

Twee en meer families zitten soms in één enkele woning reeds sinds maanden lang opgepropt.

Het is een dringende elsch dat het Gouvernement zich met deze aangelegenheid gaat bemoeien.

Vooreerst door het schandelijk opdrijven der huurprijzen tegen te gaan.

Zelfs wanneer men er in geslaagd is tegen een vrij hoogen prijs een huis te huren, kan men, ook bij de stipste betaling der huurpenningen, nog volstrekt niet rustig zijn huis bewonen.

Men slaapt eigenlijk op een vul kaan. Van daag of morgen heeft men kans, een aanschrijving van zijn huurbaas thuis te krijgen met de boodschap het huis tegen de volgende maand te ontruimen. Achteraf hoort men dan dat een onderkruiper aan het werk is geweest, die den eigenaar eenige guldens méér huur heeft geboden.

Men kent hier geen huurcontracten. Althans zij behooren tot de uitzonderingen.

Tweedens zou het Gt. een goed werk verrichten door het bouwen van goedkoope burgerwoningen ten minste in studie te nemen.

Misschien kan met de noodige wijziging de volgende nieuwe bouwmethode hierbij eenigszins tot leiddraad strekken.

De officieele *„Handelsberichten"* vestigen de aadacht op een bouwmethode, die in het Ruhr—gebied veel besproken wordt. Hier toch moet geweldig veel gebouwd worden, niet alleen om in de bestaande nood te voorzien, doch ook om ter wille van het opvoeren der steenkolenproductie een voldoend aantal mijnwerkers met hun gezinnen onder dak te brengen. Waar hier de bouwstoffen, transportkosten en loonen hooge onkosten doen ontstaan en verder gebrek aan bouwmateriaal heerscht, bleek het noodzakelijk een goedkoope, doch tevens gelijkwaardige bouwmethode te vinden, mede in verband met hechtheid, sterkte en duurzaamheid.

Te Essen bestaan twee systemen, waarvan gebruik gemaakt wordt;

a) *„Schnellbauweise Schmetz"*,

b) *„Ambi-massiv-Bauweise"* van de Ambi-Werke te Berlijn—Johannisthal, naast andere, die voor bespreking niet in aanmerking komen,

Bij de methode Schmetz kan van aanzienlijk lichtere fondamenten worden gebruik gemaakt dan bij massieve bouwwerken. De bouw wordt opgetroken in vakwerk, geheel van cement tot de dakgoot en wel zonder onderbreking. Dit is het voornaamste van de constructie, omdat er veel tijd door bespaard wordt. Als het geraamte gereed is, worden de openingen, evenals bij gewoon vakwerk gevuld, door gebruik te maken van kunststeen, een soort cementen platen, die aan beide zijden de lucht isoleeren en ook gespijkerd kunnen worden. Het voegen heeft plaats met behulp van drijf- of tufsteen. De afgeleverde gebouwen kunnen onmiddelijk worden betrokken, zelfs in den winter en hebben een korten bouwtijd noodig is, waardoor aan transportkosten gespaard wordt. Op die manier zijn dergelijke huizen ook goedkoop. Ongeveer 300 gebouwen zijn gereed; echter is nog niet bekend, hoe zij bestand blijven op den duur tegen den invloed van het weder.

Ook de Ambi-methode moet dit bewijs nog leveren. Hierbij wordt van buiten gebruik gemaakt van kiezel—betonsteenen, die weervast zijn, terwijl van binnen cokesasch betonsteenen gebruikt worden, die gespijkerd kunnen worden. Beide soort steenen worden gemaakt in den vorm van hoeken, zij grijpen dus in elkander. De samenstelling heeft plaats uit stoffen, die overal vol op verkrijgbaar zijn.. De steenen worden gestampt uit een mengsel, dat ook in den regen binnen twee weken hard wordt. De holten, die ontstaan bij het plaatsen, worden gevuld met cokesasch, desnoods met beton. Het dak wordt gebouwd uit platen van een mengsel van cement met zand, die op het terrein met behulp van een machine gevormd en rood geverfd worden.

Een vergelijking der beide methoden is hier misplaatst, beide beteekenen echter een schrede vooruit om in den tegenwoordigen nood te voorzien.

Een andere methode is de volgende:

De Apeldoornsche aannemers J. v. Ernst, L. Amersfoort en H. Wassenk hebben een combinatie gesticht om alleenstaande huisjes in massa's te bouwen. Bedoelde huisjes, van deugdelijke materialen opgetrokken, zullen tegen elke weergesteldheid volkomen bestand zijn. Deze woningen bestaan uit een houten geraamte en zijn van buiten bekleed met 1 c.M. dikke asbestplaten, terwijl de binnenwand 6 m.M. dik is. Tusschen beide wanden bevinden zich „spouwen" van 7 c.M. Het dak is beschoten en met pannen gedekt.

Gelijkvloersch bevinden zich het portaal, de W. C. met waterspoeling, de woonkeuken van 4.73 bij 3.90 M., een slaapkamer van 3.10 bij 2.31 M., een bijkeuken met aanrecht van 2.85 bij 2.31 M. van waaruit de kelder te bereiken is, terwijl boven nog twee slaapkamers met een flinke zolderruimte wordt aangetroffen, alles voorzien van naar buiten draaiende ramen.

De huizen rusten op betonfondeering en ook de kelder wordt in beton uitgevoerd

Het raamwerk wordt met ijzeren staven aan de fundeering bevestigd. De afwerking van het interieur met stoel- en schilderijlijsten en voor de wanden wordt spatwerk gebezigd.

Dergelijke woningen zijn reeds in Zwitserland in gebruik, waar zij meer dan 40 jaren werden bewoond en nog steeds goed voldoen. Het groote voordeel van dergelijke woningen bestaat hierin, dat ze voor den halven prijs van steenen woningen kunnen worden gebouwd en in enkele weken gereed zijn. Veertien dagen na aankomst van het materiaal ter plaatse van den bouw kunnen zij betrokken worden.

Tijdens een rondreis, welke de ondernemers door het land hebben gemaakt, legden zij hun plannen o. m. ter beoordeeling over aan den heer D. Kuijsten, inspecteur van de volksgezondheid te Wageningen, die aan den Minister van Arbeid omtrent een en ander rapport zal uitbrengen.

Profesor van Ittersum, de voorzitter van den Mijnraad te Heerlen, heeft na goedkeuring door den betrokken Minister en op advies van den aan de Staatsmijnen verbonden ingenieurs voor Rijksrekening opdracht gegeven tot den bouw van voorloopig 25 dezer woningen te Nuth, tot den prijs van ruim f 100.000, in welke prijs begrepen is de aanleg van electrische verlichting (5 lichtpunten per woning) en waterleiding; de normale prijs, alleen voor de woning is f 3600 á f 3900.

Ook de directie van de Oranje-Nassaumijn besloot in principe tot het doen bouwen dezer woningen en de Nederlandsche kunstzijdefabriek te Ede, Philips Gloeilampenfabriek te Eindhoven, alsmede verscheidene gemeentebesturen uit de industriecentra betuigden reeds hun instemming met deze poging tot vermindering van het woningtekort.

De aannemerscombinatie heeft inmiddels een Naamlooze Vennootschap gevormd met een kapitaal van f250,000, waarvan bij de oprichters circa f 100,000 is geplaatst. Reeds is een bestaande timmerfabriek alhier en zijn in Zwitserland groote producties, welke voorloopig op 550 woningen per jaar wordt geschat, dermate op te voeren, dat de Vennootschap tevens een pannenfabriek uitsluitend voor haar rekening kan laten werken.

Tot dusver wordt echter een type arbeiderswoning vervaardigd, doch het voornemen bestaat tevens middenstandshuizen en zomerverblijven te gaan bouwen, waarvoor reeds tal van aanvragen binnen kwamen. De woningen worden onder contrôle van een ingenieur gesteld en het type ontworpen in overleg met den Rijkswoningnooddienst.

Koloniale Raad.

WETS-ONTWERP
tot regeling van het
ARMWEZEN.
VOORLOOPIG VERSLAG.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

Het ontwerp mocht in de Afdeelingen geen onverdeelde instemming ontmoeten.

Waardeerde men aan den eenen kant het goede, dat daarmede beoogd wordt, aan den anderen vreesde men dat in de praktijk van de goede bedoelingen niet veel terecht zal komen.

Inzonderheid voorzagen eenige leden van de voorgestelde regeling drieërlei ongewenschte gevolgen: toeneming der bereaucratie, verslapping der particuliere liefdadigheid en verzwaring der lasten van de koloniale kas.

In dit verband wees men op de reeds thans te constateeren verslapping van het verantwoordelijkheidsgevoel bij de lagere klasse der bevolking ten aanzien van hunne plichten tegenover ouders en kinderen. Van een krankzinnig geworden familielid trekken de bloedverwanten zich weinig meer aan, die moet maar hoofdzakelijk op kosten van de koloniale kas in het gouvernemeutsgesticht verpleegd worden. Evenzoo gaat dat met de gewone zieken. Al te veel zieken worden als Gouvernementspatiënten in het Gasthuis opgenomen, die ouders of kinderen hebben, welke genoeg verdienen om de kosten van verpleging te dragen.

De leden aan het woord vreesden van de werking van de voorgestelde regeling in dit opzicht meer kwaad dan goed.

Anders zouden bedoelde leden echter over de zaak oordeelen, indien het ontwerp zoodanig kon worden aangevuld, dat zonder bureaucratischen omslag strenge contrôle op de personen, die op gouvernementskosten in gestichten worden verpleegd en vooral doeltreffend optreden tegen de wettelijk tot onderhoud verplichte verwanten daardoor zouden worden bevorderd.

Eenige leden zouden gaarne vernemen op welk bedrag het Bestuur de administratie-kosten van de ontworpen regeling raamt en waarop die raming gegrond is.

Eenige leden konden zich met het ontwerp vereenigen en hadden niet die vrees, die de overige leden koesterden.

Artikelen.

Art. 8, lid. 2. „.... in den vorm van loon voor arbeid."

Men begreep niet goed wat hiermede bedoeld wordt.

Art. 9, sub. 2. Men achtte het beter bij overbrenging van een ondersteunde naar een ander eiland der kolonie, dien arme te brengen ten laste van de armenkas die dan de contrôle moet uitoefenen.

Art. 11. Men vroeg of hier niet een vergissing in ontstaan in de redactie en of het woord „ten minste" wellicht tusschen de woorden „tijdvak" en „de" moet worden geplaatst.

Art. 17. Tegen de schriftelijke vergunning van den Procureur-generaal en de Gezaghebbers voor openbare inzameling van gelden had men bezwaar. Men had gaarne gezien, dat er ook voor instellingen van liefdadigheid en erkende vereenigingen dezelfde gunstige uitzondering werd gemaakt als in dit artikel sub 3 is opgenomen voor instellingen eener kerkelijke gemeente.

Art. 19, sub. 2. Den termijn van een maand voor de beantwoording van een verzoek van den armenraad achtte men beslist te lang; gaarne zag men dien teruggebracht tot bijvoorbeeld 3 dagen. In dergelijke gevallen toch dient zoo mogelijk dadelijk te worden geholpen; de meeste gevallen zullen geen uitstel gedroogen.

WETSONTWERP
houdende bepalingen ter
bestrijding van besmettelijke ziekten.
Memorie van Toelichting.

Door tusschenkomst van Uwen Voorzitter liet ondergeteekende indertijd den Raad weten, dat hij de vaststelling van de in Uwe vergadering van den 9n. Augustus 1919 behandelde en met eenige wijzigingen aangenomen ontwerp-verordening, houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten, in beraad zou houden, aangezien hij zich niet kon vereenigen met de daarin gebrachte wijzigingen.

De goedgekeurde verordening, met al de daarop betrekking hebbende stukken werd toen aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën opgezonden, met verzoek het advies van Dr. Waterman nader hierover in te winnen en ook den Centralen Gezondheidsraad zoo noodig, hierover te hooren.

Zijne Excellentie heeft er de voorkeur aan gegeven het advies van den gewezen adviseur voor den gezondsdienst, dr. Den Houter, in te winnen. Het door genoemden Heer uitgebracht advies werd door ondergeteekende in handen van de Gezondheidscommissie gesteld om hare meening te doen kennen over de door dien deskundige gemaakte opmerkingen.

Na kennisneming dier adviezen acht ondergeteekende het noodig eenige wijzigingen te moeten voorstellen in de door Uwen Raad goedgekeurde verordening en opdat de Raad gemakkelijk een overzicht over bedoelde wijzigingen kan hebben, heeft ondergeteekende het doelmatiger geoordeeld een nieuw ontwerp te laten samenstellen, waarin de veranderingen, die in de goedgekeurde verordening gebracht zijn, *cursief* zijn gedrukt.

Ten overvloede zij hier nog aangeteekend, dat de in de hierbij aangeboden ontwerp-verordening voorgestelde wijzigingen overgenomen zijn uit het advies van dr. Den Houter en uit dat van de Gezondheidscommissie.

Art. 2. De overweging, die aanleiding gaf tot verandering van „besmettelijke ziekte, als in deze verordening" in „ziekte als in art. 4" is niet geheel juist, daar over het hoofd gezien is, dat, behalve in de Algemeene bepalingen (art. 4) nog besmettelijke ziekten genoemd worden in de Bijzondere bepalingen (artt. 23, 30 en 35).

Het gevolg der wijziging is, dat melaatschheid en tuberculose thans niet vallen onder art. 2; en dit is toch geen verbetering; met de besmettelijke geslachtsziekten staat het nog eenigszins anders, omdat daarvan geen me-

dische aangifte geschiedt.

De toevoeging in het tweede lid van de woorden „op Curaçao" wordt noodig geacht, aangezien anders op de eilanden buiten Curaçao nooit een dysenterie-geval aangegeven zou worden. Op die eilanden moet — daar het voor den geneeskundige onmogelijk is een onderzoek te laten instellen op het laboratorium — zijn oordeel den doorslag geven.

Art. 8. Zooals het eerste lid van dit artikel in de goedgekeurde verordening luidt, mist de Openbare Gezondheidsdienst de bevoegdheid bij lepra en besmettelijke geslachtsziekten allerlei vuil te doen opruimen en reinigings-maatregelen te nemen, hoezeer die ook noodig mochten zijn, want art. 6 slaat enkel op de ziekten in art. 4 genoemd.

De oude redactie („besmettelijke ziekten") heeft nog het voordeel, dat een extra-opruiming van vuil en een degelijke schoonmaak — die onder de beste middelen tegen het postvatten van een contagium gerekend mogen worden — kunnen worden toegepast, zonder dat krachtens art. 4 terstond een aanvulling van de ziekenlijst noodig is.

Zoo kan bij het dreigen van ziekten, als Spaansche griep, epidemische meningitis, kinderverlamming of andere, zonder verdere formaliteiten reeds het krachtige wapen der reinheid worden gehanteerd, immers het ruim gekozen woord „besmettelijke ziekten" geeft er gelegenheid toe.

Art. 9. Zooals het eerste lid in de goedgekeurde verordening luidt, kan het niet toegepast worden op melaatschheid, tuberculose en besmettelijke geslachtsziekten.

Hetzelfde geldt eveneens voor de zeer belangrijke bepaling van het tweede lid, ofschoon voor besmettelijke geslachtsziekten een aparte regeling bestaat.

De oude redactie („besmettelijke ziekten") verdient dus de voorkeur.

Art. 10. Wijziging van dit artikel, naar analogie van het voorgaande, komt minder gewenscht voor. Wel is waar laat dit artikel den lepreus vrij, maar voor deze ziekte is een andere regeling getroffen, die voldoende waarborg geeft.

Art. 19. Door de verandering van het woord „ingericht" in „onderhouden", is het tweede lid van dit artikel aanzienlijk in beteekenis verminderd, en in ieder geval de volle werking uitgesteld tot de toekomstige bouw- en woning-verordening.

Het komt echter gewenschter voor het rattenvrij inrichten, in dit artikel bedoeld, in deze verordening te behandelen. Een bouw- en woningverordening regelt hoofdzakelijk de volkshuisvesting en houdt zich in de voornaamste plaats met het bouwen en bewonen van huizen bezig. Echter is in dit artikel niet van woningen sprake, maar van winkels, pakhuizen enz.

De beteekenis van het inrichten van een gebouw te vereenzelvigen met het bouwen daarvan, lijkt ook niet geheel juist, want de inrichting kan, voor een deel, naast den bouw staan.

Schrijft men bijvoorbeeld in een pakhuis of winkel een betonnen vloer voor, dan wordt dat gerekend tot den bouw, maar als men bepaalt, hoe hoog de in pakhuizen vaak gevonden houten vlonders en stellingen van den vloer moeten verwijderd zijn om de ruimten daaronder goed te reinigen en voor inspectie toegankelijk te maken, dan betreft zulks het inrichten.

En bijzonder het verbeteren van winkel-opstand, toonbanken, laden, kasten, vlonders enz. behoort tot het inrichten in dit artikel oorspronkelijk mede bedoeld.

Door de bovengenoemde verandering van „ingericht" in „onderhouden" moet al het hier bedoelde onverbeterd blijven, ook al kon men door practische veranderingen, vaak van weinig kostbaren aard, schuilhoeken van ratten en muizen wegmaken; eveneens zal, vermoedelijk, niet geeischt kunnen worden, althans niet krachtens deze verordening, dat kolken en riolen door roosters en muisdicht gaas worden afgesloten.

Aangezien door bedoelde verandering indertijd de bedoeling heeft voorgezeten om de bepaling krachtiger te maken — men kan iets behoorlijk inrichten maar door slecht onderhoud later de inrichting in het geheel niet meer aan haar doel doen beantwoorden — wordt nu voorgesteld beide woorden te gebruiken, n.l.: *ingericht en onderhouden*.

Art. 28. Bij zijn bezoek aan St. Eustatius is het ondergeteekende en den tijdelijk Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst gebleken, dat het gewenscht is het gesticht voor melaatschen op dat eiland te laten blijven bestaan ter opneming van die zieken van de bovenwindsche eilanden.

Men vindt het heel hard, indien de zieken naar Curaçao overgebracht moesten worden. Zij zelven hebben den wensch geuit hen liever op St. Eustatius te laten, waar zij in de hun bekende omgeving zullen kunnen blijven.

Hoewel de huisvesting, behandeling en verpleging op St. Eustatius ten achter blijft bij die op Curaçao, zijn die toch, naar de meening van ondergeteekende en van den tijdelijk Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, voldoende te achten, zoodat ondergeteekende vermeent ook aan de wenschen der ongelukkigen te moeten tegemoetkomen om het gesticht aldaar in stand te houden.

Ook zij hier verwezen naar de toelichting voorkomende in den uitgewerkten en toelichtenden staat van uitgaven van het ontwerp koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1921 op bladzijde 61 onder noot 363, en naar de bij artt. 104*a* en 107 dier begrooting uitgetrokken credieten voor toelage aan een opzichter van het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius en voor voeding en kleeding van de verpleegden in dat gesticht, welke posten door Uwen Raad bereids zijn goedgekeurd.

Art. 29. De wijziging van het tweede lid heeft ten doel om te vermijden, dat van het inzicht van den eenen hoofdambtenaar zal moeten afhangen of hij den anderen hoofdambtenaar al dan niet zal oproepen.

Door het in stand blijven van het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius vervalt art. 44 der goedgekeurde verordening.

Het Handelsonderwijs in Amerika.

Het is bemerkenswaardig gade te slaan met welk een koortsachtigen ijver er in de wereld van het handelsonderwijs in Amerika wordt gewerkt, om de jonge Amerikanen gereed te maken den wereldhandel te veroveren. Men gaat daarbij zeer systematisch te werk en zoekt den leerlingen bij te brengen, dat wat met het oog op de politieke en economische toestanden voor het het meeste nut belooft af te werpen. Zoo heeft op het gebied van het taalonderwijs thans het Spaansch den voorrang, omdat Amerika er naar streeft den handel op Zuid-Amerika, waar het Spaansch regeert, aan zich te trekken. Maar niet alleen werkrooster en leerstof, maar ook scholen en hun tot standkoming, zijn zeer praktisch geregeld en als men daarvan kennis neemt, komt men tot de conclusie, dat de Amerikanen er naar gestreefd hebben inrichtingen te vestigen, die nut afwerpen, en die kunnen blijven bestaan. Bij ons te land lijkt dat alles wel wat veel op zorgzaam gekweekte kasplantjes, waarbij het er meer op aan komt de kunde van den kweeker te toonen dan een sterke levenskrachtige plant voort te brengen.

De gemeentelijke en door den Staat gesubsidieerde handelsscholen in Amerika zijn vierjarige en sluiten aan bij de achtjarige vaksschool. Nu zoeken de Amerikanen, practisch als zij zijn, naar een middelbare school met een driejarigen cursus. Maar wij moeten ons vooral geen verkeerde voorstelling van hun inrichtingen maken, want zij hebben heel weinig van de scholen die wij kennen. Wat wij kennen zijn inrichtingen met 60, 80 à 100 leerlingen en een dozijn of wat leeraren, die de jongelui van minuut tot minuut bezig houden en in hun „speelkwartiertje" nog besurveilleeren. Van dit alles kennen de Amerikanen niets. Zij hebben meerdere handelsgymnasia van 1200 tot 3000 leerlingen of liever bezoekers. Zij hebben hun eigen tijdschriften en alle mogelijke speciaal-inrichtingen, die alleen zoo'n groote inrichting hebben kan en die door geen surrogaat of namaak te vervangen zijn.

Ook het programma van de school is buitengewoon interessant en doet voor onze opvattingen buitengewoon vreemd aan. Zoo heeft men er colleges in de kunst om te verkoopen, hoe men te werk moet gaan bij het afsluiten van transactie's op handelsgebied, hoe men vaste relaties moet onderhouden enz. De Amerikanen hebben uitstekende systemen om de bezoekers hunner colleges bij te brengen, dat zij punctueel hebben te werken en accuraat hebben te zijn. Zij weten van meet af aan het verantwoordelijkheidsgevoel op te wekken.

Daar moet aan deze colleges hard en gestaag worden gewerkt, wijl men er niet, zooals aan onze universiteiten, voor onbepaalden tijd kan blijven. Men mag niet de plaats van een ander innemen.

Aan de groote handelscholen, zooals men die heeft in Philadelphia, Washington, Cleveland, Chicago, Boston, Springfield, Brooklyn en New York, zijn de leerlingen na de collegeuren in de praktijk in verschillende handelszaken werkzaam, terwijl men het ook wel ontmoet, dat de leerlingen om de veertien dagen den cursus bezoeken en in de praktijk werkzaam zijn. Zoo gaan theorie en praktijk hand aan hand en zóódoende slaagt de school er in een leerling af te leveren, die voor de praktijk heel wat meer waard is dan met allerlei onpractische wetenschap volgestopte geleerden in den dop, die men op onze eindexamens vaak ontmoet.

Men heeft daar blijkbaar de kunst verstaan de school geheel en al te maken tot een school voor den leerling, terwijl onze middelbare scholen soms den indruk wekken meer een school te zijn eenerzijds voor de ouders en anderzijds voor de leeraren. De lagere klassen onzer middelbare scholen wekken soms den indruk meer een soort van hoogerstaande, van een meer intellectueele bewaarschool te zijn, waar de ouders, hun kinderen eenige jaren deponeeren, omdat zij ze niet naar een winkel of een naaiatelier of een kantoor willen zenden. Ze zijn van hun dertiende tot hun zestiende jaar heel lief en practisch geborgen en licht nemen ze van het onderwijs nog wat mee.

Maar, zoo vraagt de *D. N. E.*, kan het Rijk doorgaan met voor deze liefhebberij eene zoo kostbare inrichting, als onze middelbare school toch altijd nog is, beschikbaar te stellen?

De hoogere klassen, die nauwelijks door 20 à 25 % van de leerlingen der beginklassen worden bereikt, zijn de africhtingsinstituten voor het eindexamen. Zij moeten den goeden naam van de school ophouden, wat gelijk staat met den goeden naam der leeraren. Daaraan worden bij schifting door overgang en bij het onderwijs de leerlingen ondergeschikt gemaakt.

Droogte op Curaçao in vroeger jaren.

VI.

Historisch beschouwd biedt ons Curaçaosch klimaat voor den landbouw bedroevend weinig lichtpunten. Het eene jaar na het andere zijn de berichten al even troosteloos, neerslachtig, en ontmoedigend.

Over het jaar 1755 kunnen wij geen bijzonderheden mededeelen, omdat het deel *Plakkaten* van dat jaar in het archief ontbreekt.

Het volgende liet zich zeer ongunstig aanzien. In 1756 brak de oorlog uit, die onafgebroken 7 jaren zou voortduren, tusschen Engeland en Frankrijk over de grenzen van beider gebied in Noord-Amerika. Tegelijkertijd ontbrandde in datzelfde jaar nog een andere oorlog tusschen Oostenrijk en Pruisen, waarbij veel andere Europeesche landen voor de een of andere partij kozen en dus indirect er bij betrokken werden.

Bij de eerste berichten reeds van deze krijgsgeruchten werd door den Gouverneur en Raad den 1 Maart generaal beslag gelegd op alle vaartuigen, zoodat voorloopig geen enkel schip de haven mocht verlaten. Acht dagen later werd dit beslag wel is waar opgegeven, maar tevens de uitvoer van *alle provisie* en oorlogsammunitie tot nader orde verboden. In het najaar schreef de Gouverneur opnieuw een *Dank- Vast- en Bededag* uit te houden op 13 October 1756, waarbij als motieven de oorlog in Europa en Amerika werd aangevoerd, doch tevens meer particulier voor het eigen eiland nog als reden drong: „dat de slaande Hand Gods nog niet geheel geweken is, slaande den koopman met disfortuin in zijn trafique, den zeeman met rampspoeden, ellende en slavernij in zijn navigatie, *den landman met schadelijke droogtens, die een nadeeligen oogst voorspellen*, en *duurte der levensmiddelen prognosticeeren*" enz., biddende o. a. „voor een rijken oogst van granen, tot preservatie van schadelijke dure tijden, die dezes lands inwoonderen zouden uitputten en in deze crisis (van oorlog in Europa en Amerika) voor meerdere rampen blootstellen."

Dat het gevaar voor de navigatie door den oorlog van Engeland met Frankrijk van ons eiland geenszins was afgewend, bleek nog in dezelfde maand, toen een Engelsche commissievaarder „Thomas," onder kapitein JAMES WATKINS in de Paardenbaai van Aruba twee Curaçaosche barken, gevoerd door de schippers Johannes Copius en Juan Ambrosius Duany Jr. en aldaar geankerd, op 4 October veroverd had. Tegen dien kaper werd Daniel Copius met zijn schip de kustbewaarder: *de Jonge Abraham* afgezonden zullende al zijn schepelingen „genieten ordinaire gage, mitsgaders verzet van armen en beenen", (schadeloosstelling en vrije chirurgische behandeling bij verwonding of verlies van armen of beenen.)

Nog donkerder toekomst opende zich voor het eiland een jaar later, toen men in Augustus 1757 „door diverse veritabele berichten" vernam, „dat de toevoer van levensmiddelen uit Noord-Amerika naar deze en andere kusten op hooge order is geïnhibeerd en verboden geworden, principaal concerneerende het product der granen van allerlei soort en dewijl men thans door gemelde interdictie een excessieve schaarsheid van broodkost alhier experimenteert, zonder hoop van spoedig redres of verbetering te zullen erlangen, te meer naardien onze naburen reeds trachten zich van ons eigen inlandsch koren te proviandeeren, uit welke uitvoer voor onze goede burgers en opgezetenen niets anders kan profiteeren dan een evident nadeel door werkelijke vermeerdering in prijs en verdere zware gevolgen."

Daarom werd door Gouverneur en Raden den 2 Augustus 1757 tot nader order „alle uitvoer van mais en boonen, gemalen of ongemalen, gebakken of ongebakken, van deze eilanden" verboden „op verbeurte van de waarde der granen, die men mocht hebben uitgevoerd, benevens nog van boete monteerende viermaal de waarde van alle granen, die zullen worden achterhaald." Den aanbrenger werd een premie beloofd „van een derde part van alle zoodanige granen, als welke zullen worden aangehaald", „met belofte van secretesse (geheimhouding) van des aanbrengers naam, indien hij zulks begeert." Op dit uitvoerverbod werd alleen een uitzondering toegestaan voor graan, dat tot vitualie der uitvarende schepen werd vereischt „mits de schippers na een voorafgaande declaratie van de benoodigde kwantiteit aan ons, Gouverneur, geëxhibeerd, diesaangaande met een paspoort zijn voorzien."

Het was dus niet te verwonderen, dat onder zulke benauwende omstandigheden de Gouverneur een maand later weer een *Vast- Dank- en Bededag* afkondigde, te houden op 19 October 1757, om te bidden „voor een vroegen en spaden regen over het graangewas dezes lands tot een voordeeligen oogst en bevrijding van dure tijden."

Over de beide daarop volgende jaren vernemen wij niets, omdat die twee deelen uit het archief zijn verloren geraakt. In de publicatie van den 1sten November 1760 van den waarnemenden Gouverneur JEAN RODIER (zijn eigenlijke naam was JEAN ISAI CLARIS RODIER DE LA BRUGIERE) voor den aanstaanden *Dank- Vast- en Bededag* op 19 November worden als motieven opgenoemd: „de bloei van Christus' Kerk in de Republiek der Vereenigde Nederlanden in het generaal en dit ons eiland in het bijzonder, alsmede Zijn dierbare zegen over koophandel en zeevaardij en verdere zenuwen van het lichaam van den Vereenigden Staat, alle eerlijke neringen en hanteringen, vruchtbare regen voor den verwacht wordende oogst," enz enz.

Daarna hooren wij niets meer over regen of droogte, tot opeens het Plakkaat van 4 October 1764 voor den Dank-, Vast- en Bededag, te houden op 31 October ons méér dan voldoende den toestand van de vijf voorgaande jaren ontsluiert met deze veelzeggende woorden, dat wij: „*Reeds vijf jaren door de kastijdende Hand Gods met aanhoudende droogte zijn bezocht.*"

Wij willen dit tijdvak besluiten... met een citaat uit de *Resolutiën en Sententiën* van 1767. Daaruit vernemen wij „dat gedurende *eenige* jaren Curaçao is bezocht met plagen als: droogte, sprinkhanen, wormen, zoodat er geen mais is; en men reeds drie à vier jaren genoodzaakt is uit gebrek om mais van de Engelsche en Spaansche kusten te betrekken. En daar men nu reeds in het laatst der maand October is, voorspelt dit jaar (1767) weer een slechte oogst. „Nooit volgens het geheugen van oude lieden heeft men zooveel *blanke* arme lieden, mannen, vrouwen en kinderen zien bidden om aalmoezen, zoo in de stad als op het land."

***

Noodgedwongen moeten wij hier ons onderzoek omtrent de droogteperioden over dit tijdvak der Curaçosche Geschiedenis beëindigen. Over de verdere jaren hebben wij onze nasporingen in het Koloniaal Archief niet kunnen voortzetten. In de gelegenheid om dat onderzoek alhier voort te zetten, is ons finaal ontnomen, sedert de foliaanten van ons Koloniaal Archief van het begin der XVIIe eeuw tot aan het jaar 1828 naar het Rijksarchief in den Haag zijn overgebracht.

Als wij echter ons onderzoek over de besproken jaren van 1722 tot 1767, dus over een halve eeuw bijna, in het kort samenvatten, dan komen wij tot de volgende conclusies:

1o De eerste helft der 18e eeuw vertoont geen enkel verschil wat de droogteperioden betreft, met den tegenwoordigen tijd. Dezelfde klachten: over lang aanhoudende droogte, over mislukking van den oogst, over gebrek aan regen, zooals ook het nu levend geslacht daaraan gewoon is geraakt.

2o. Als wij over dat tijdvak van 1722 tot 1767 de gunstige regen- en oogstjaren bij elkander tellen, dan krijgen wij alléén de oogstjaren van 1736 — 37, 1741 — '42, 1752 — '53 en misschien ook 1753 — '54, dus hoogstens 3 of 4 jaren, die zich door overvloedigen regen en rijken oogst hebben gekenmerkt.

Als wij dit als zeker vooropstellen, kunnen wij wel aannemen, dat Curaçao onder dit opzicht althans, in de laatste halve eeuw er zelfs nog beter aan toe was. Zoodat er dus heelemaal geen reden bestaat de toestanden van de vorige eeuwen als zooveel beter te benijden of terug te wenschen.

Een nieuwe Landbouwleeraar in de Kolonie Suriname.

Sedert eenige maanden is aan het *Departement van den Landbouw* in Suriname als Directeur opgetreden de Heer E. SNELLEN, dezelfde die bij het *Surinaamsch Studie Syndicaat* de functie van Secretaris waarnam.

In de laatste aflevering van West-Indië schrijft de Heer E Snellen onder bovenstaande titel:

Met het SS. Amor, is behalve de nieuwe directeur van den landbouw ook in Suriname aangekomen de heer H. v. Waveren, die hier de betrekking van landbouwleeraar zal vervullen.

Het is niet zonder belang omtrent den levensloop van dezen ambtenaar het een en ander mee te deelen.

De hr. v. W. behoort tot de groote familie der bloembollenkweekers van dien naam, welke gevestigd is in Hillegom, verdeeld in verschillende firma's, welke alle groote zaken in dit artikel over de geheele wereld drijven.

Reeds jong werd de hr. v. W. naar het buitenland gezonden en volgde te Darmstadt de landbouwschool, kwam na afloop daarvan in zijns vaders zaak en bereisde Rusland tot verkoop van bollen. De daar aangeknoopte betrekkingen bezorgden hem na eenige jaren de aanstelling tot rentmeester op een groot landgoed nabij Moskou; doch enkele jaren later verliet hij die betrekking om tezamen met een grondbezitter de exploitatie van een grooter landgoed voor eigen rekening te gaan drijven.

Dit landgoed lag in het Tule-Gouvernement, een streek met een zomer van 5 maanden, waarin men gemiddeld een Surinaamsch klimaat geniet, en een winter van 7 maanden met temperaturen tot 32o R. onder nul. Volgens van officieele zijde ontvangen mededeelingen is het den hr. v. W. gelukt dit landgoed, dat een uitgestrektheid had gekregen van 1700 HA. (is gelijk aan 8000 akkers) tot modelbedrijf te maken voor landbouw, tuinbouw, en vooral zaadteelt. Een uitgebreide veestapel, paarden, koeien, varkens en kippen was daar aanwezig, de beste landbouwmachines, electrisch aangedreven, waren in het gebruik en de uitkomsten gaven gelegenheid aankoop en exploitatie binnen eenige jaren te dekken.

Er zou voor den eigenaar zeker geen reden geweest zijn dit voor die streek ongekend model-bedrijf te verlaten, wanneer niet de omwenteling in den regeeringsvorm gekomen was, die alle bezit in Rusland uit den booze achtte.

Op zekeren dag ontving de hr. v. W. mededeeling, dat hij ontzet was uit zijn bezit en dat zijn landgoed met den geheelen inventaris in handen van den Staat, de Sovjet republiek, was overgegaan, sg. „genationaliseerd". Om dit besluit duidelijk te maken werd de eigenaar met zijn zoon in de gevangenis gebracht.

Later begreep men van de ervaring van dezen landbouwkundige toch nog te kunnen genieten en gelastte de Overheid den heer v. W. de landsdienaren te onderrichten in het beheer van een landgoed, hetgeen hij gedurende 1½ jaar heeft gedaan.

Toen in Mei 1920 de Nederlandsche regeering het stoomschip „de Lingestroom" naar Rusland zond om talrijke daar nog in armoede vertoevende landgenooten naar het

vaderland terug te brengen, gelukte het den hr. van W. ontslag te krijgen uit zijn eervolle (?!) functie en zich met zijn gezin bij den droeven tocht der Nederlanders aan te sluiten.

Fabrikanten, handelaars, grondeigenaars, meest allen eens zeer welgesteld, keerden beroofd van alle besit, zonder eenig geld of have terug en moesten opnieuw gaan zoeken om zich een bestaan te verzekeren. De hr. v. W. heeft dit nu in Suriname gevonden. Moge het hem gelukken zijn groote energie, kennis en ervaring dienstbaar te maken aan den landbouw in Suriname, dan zal die er wel bij varen en hem ongetwijfeld daar dankbaar voor zijn.

Moge hij persoonlijk ook de voldoening vinden in zijn werk, die allen hem zeker — op grond der ondervonden teleurstelling — van harte toewenschen.

Berichten uit de Kolonie.

Brand.

Weer heeft er deze week een brand plaats gehad. Dat is de derde in 16 maanden tijds; dat is nog meer dan in de 20 jaar, die daaraan voorafgingen. Gelukkig, was het dezen keer slechts een klein planken huisje. Doch dat deze brand geen grootere uitbreiding genomen heeft, was uitsluitend te danken aan de buitengewoon zeldzame omstandigheid, dat er op dat oogenblik bijna volstrekte windstilte heerschte.

Het was Zondag namiddag even over half vier, toen een houten huisje met een steenen voorgevel, gelegen op den berg van Otrabanda, achter de Witte Weg, bij de Brionweg plotseling in brand stond. Kort te voren had de bewoonster, een zekere Elisa, het verlaten en afgesloten, en toen zij heel spoedig daarna terugkeerde, zag zij een dikken rook en de vlammen reeds door de naden en de ramen naar buiten dringen.

Het was onmogelijk er binnen te dringen en iets hoegenaamd er uit te redden. De vrouw beweert, dat toen zij het huis verliet, er nergens vuur in haar huis was.

Vreemd ook, dat een buurman, die op vijf meters afstand bij het raam zat, niets van vuur of rook gemerkt had. De gebroeders Goilo waren het eerst op het terrein, aanwezig om later met behulp van anderen de muren omver te gooien en door het werpen van steenen het vuur te dooven en te smooren.

Vlak naast het afgebrande huisje stond een regenbak, maar natuurlijk zonder een druppel water er in. Nergens in de buurt is er evenmin water te bekennen. Op een grooten afstand en hoogte staande, zagen wij de vlammen rechtop ten hemel stijgen. Eerst hoog in de lucht sloeg de dikke zwarte rook door een bijna onmerkbare zachte Westenwind in Oostelijke richting.

Had op dat oogenblik onze gewone Passaatwind een beetje stevig gewaaid, dan had deze brand zonder twijfel een zeer grooten omvang gekregen, daar in dé onmiddellijke nabijheid verschillende houten huisjes staan. o. a. een schrijnwerkerswerkplaats, waar een groote hoeveelheid afgewerkte meubelen en een groote voorraad van timmerhout terstond overvloedig voedsel aan de vlammen geleverd had.

Nu was in minder dan 20 minuten het huisje schoon opgebrand en uitgedoofd. Zoodat toen de autoriteiten op de plaats verschenen, er niets meer te redden of te blusschen viel. Naar men ons meedeelde, stond op het oogenblik van den brand, de brug over de haven weer juist open, zoodat de brandspuit (die bij gebrek aan water toch geen dienst zou hebben kunnen doen) zelfs de plaats van den brand niet zou hebben kunnen bereiken.

Dankbetuiging.

Ontvangen van de firma S. E. L. Maduro & Sons alhier een Wandkalender voor 1921, reclame van de *West-India Oil C°., New York.*

—Van het agentschap van de K. W. I. M. een nieuwe verbeterde tijdtafel van de stoomschepen van de lijn Amsterdam-Curaçao-Colon.

Hamburg-Amerika-Lijn.

Reeds een paar malen hebben wij in een artikel gesproken over de opleving van deze oude Duitsche Stoomvaartmaatschapij in verbinding met en onder leiding van de Amerikaansche *Harriman Mij.*

Ook hier op Curaçao kan men reeds bewijzen vinden van die wederopleving der "Hamburg-Amerika-Lijn". Want als men de Ruyterkade-langs wandelt, vindt men daar ergens bij een der handelskantoren een bordje met het opschrift: *"Hamburg-Amerika-Linie."* Een bewijs dat dáár een Agentuur van die Stoomvaartmaatschappij gevestigd is.

Nieuw kade en aanlegplaats

Daar waar de haven uitmondt in het Schottegat, aan de zijde van Otabanda, ter plaatse, op de topographische kaart van de stad aangeduid als *Motet-baai,* in den volksmond beter bekend als *Deliciance,* vroeger een geliefkoosde zwem- en badgelegenheid voor wie het Bargebad te duur en te deftig was, daar ter plaatse is de firma S. E. L. Maduro & Sons in de laatste dagen bezig met het heien van palen in zee, en het dempen van de tusschen gelegen ruimte, met de bedoeling om daar een nieuwe werf met kade en aanlegplaats voor de schepen te maken. Op het heuveltje in de onmiddellijke nabijheid staan de twee tanks gebouwd van de *West India Oil C°.* Voor de schepen, die daar later de stookolie van de *Standard Oil C°.* zullen komen lossen of bunkeren, zal deze aanlegplaats van het grootste belang zijn.

Hulp in den nood.

Het blijft nog steeds broeiend heet en kurkdroog. Doch nu gelooven we het middel om regen te krijgen gevonden te hebben. Misschien kan de Engelsche consul ons hierbij helpen.

Volgens de *Intransigeant* schijnt Lloyd George regenbuien in zijn koffer mee te voeren en het blad staaft deze verdenking met de volgende feiten:

Hoewel het in San Remo zoo goed als nooit regent, begon het bij aankomst van den premier te stortregenen.

Te Boulogne, waar twee dagen werd geconfereerd, heeft het evenzoovele dagen geregend.

Te Hythe kenmerkte het weer zich door voortdurenden regenval, zoolang de conferentie der eerste-ministers duurde.

Te Brussel viel de aankomst van den Engelschen premier samen met 'n stortbui.

Te Spa heeft het acht dagen achtereen „gegoten".

Toen Lloyd George Parijs passeerde, op zijn doorreis naar Zwitserland brak op hetzelfde oogenblik een onweersbui los.

Toen werd uit Luzern het lakonieke telegram ontvangen: „Lloyd George is aangekomen. Het regent....."

Misschien zal de Engelsche consul wel al zijn invloed willen aanwenden, om het hoofd van het Britsche Ministerie te bewegen een uitstapje naar ons droog eiland te maken.

Wegens gebrek aan ambtenaren.

De wd. Gouvernements-Secretaris van Suriname maakt in het G. A. B. bekend, dat op last van den Gouverneur, tengevolge van het groote verloop in den laatsten tijd onder de administratieve ambtenaren, aanvragen van zoodanige ambtenaren om verlof buiten bezwaar van den lande en om binnenlandsch verlof wegens langdurigen dienst voorloopig niet zullen kunnen worden ingewilligd.

Jubilé van de Parochie van Pietermaai.

Op den 18 December a. s. zal het vijftig jaar geleden zijn, dat de Parochie van Pietermaai zelfstandig werd opgericht.

In verband hiermede ontving onze redaktie een circulaire van den volgenden inhoud:

Aan de redaktie van den *Amigoe di Curaçao.*

Bij dezen hebben wij de eer U Eerw. mede te deelen dat ll. Zondagavond 24 October zich een Commissie gevormd heeft, ter voorbereiding en organisatie van het Gouden Jubilé van de stichting van de Parochie van den H. Rozenkrans te Pietermaai.

Deze commissie is samengesteld uit de volgende

Heeren.

President Edo. F. Jansen.
Vice pres. W. M. Hoyer.
Penningmeester. R. de Castro.
Secretaris R. E. Henriquez.

Leden.

I. Dania, J. Corsen, J. Wees, G. Abad, J. H. Sprockel, H. Nolasco, J. Davelaar, A. Servage.

Dames.

Presidente. Rosa C. de Leyba.
Secretaresse. Henriette Ludwig.

Clarita de Weeber, Merian de Nolasco, Otilia Marchena, Leoni Marchena, Isabel Monsanto, Tuditha Osorio, Laurencia Neuman, Carmen Maduro, Lucy Henriquez, Dilla Welhous, Sila Henriquez, Estrella Servage, Aurora Romero.

De Secretaris
R. E. Henriques.

Curaçao 26 October 1920.

Rumor in Casa.

Er heerscht sedert eenigen tijd eenige ontevredenheid en zelfs verontwaardiging onder een deel der ambtenaren, waarbij ook de handel en van zelf ook het Gouvernement betrokken is.

In het kort verteld komt de zaak hierop neer. Zooals men weet, heeft het Gouvernement in den loop van dit jaar tal van ambtenaren verloren. Er is bijna geen enkele tak van dienst of zij heeft één of meer beambten den dienst zien verlaten.

De reden hiervan is, dat velen hunner, verlangend hun maatschappelijke positie te verbeteren, verlokt door de betere bezoldiging, die sommige handelkantoren enz. hier of elders hun boden, den dienst van het Gouvernement verwisselden met dien van den handel of anderszins. Sommigen offerden daarbij zelfs het recht op pensioen op.

Tot zoover is daar niets tegen te zeggen. Op zich zelf is het een zeer natuurlijke zaak, dat de koopmansstand zich beijvert bekwaam personeel in dienst te nemen.

Dat zij daarbij haar personeel overeenkomstig de capaciteiten een ruime bezoldiging toekent, is te loven vooral in de tegenwoordige dure tijden.

Dat ook de ambtenaren, die in deze abnormale tijden er zeker wel het slechtst aan toe zijn, er voortdurend op bedacht zijn, hun positie te verbeteren, ligt voor de hand. Wel hebben zij een duurtetoeslag en een 13de maand salaris gekregen, doch deze verhooging is nog verre van geëvenredigd aan de buitensporige eischen van den tegenwoordigen hoogen levensstandaard.

Het is dus volstrekt niet te verwonderen, dat verschillende ambtenaren, om aan de steeds hooger stijgende kosten voor het onderhoud van hun gezin het hoofd te kunnen bieden, gezwicht zijn voor de verlokkende aanbiedingen van sommige firma's en handelsmaatschappijen en in hun dienst zijn overgegaan.

De logische consekwentie daarvan is geweest dat de dienst van het Gouvernement daarbij leelijk in het gedrang is gekomen, zoodat er gebrek aan personeel en stagnatie van den dienst er het gevolg van was. Het Gouvernement verkeert daarbij in een eigenaardige positie.

Zij kan onmogelijk tegen particulieren opbieden en het salaris van één ambtenaar, om hem in dienst te houden, naar dezelfde evenredigheid verhoogen als door een particuliere firma is geboden.

Het Gouvernement kan onmogelijk het salaris van den eenen verhoogen, zonder daarbij ook de andere ambtenaren van gelijken rang en consekwent ook zelfs de anderen van nog hoogeren of lageren rang een evenredige verhooging toe te kennen.

Het Bestuur moet dus wel noodgedwongen dikwijls de beste ambtenaren laten glippen, omdat zij haar salarisregeling niet telken male kan veranderen of op losse schroeven zetten.

Doch intusschen is het Bestuur der kolonie verplicht zorg te dragen, dat haar geheele administratie toch haar geregelden gang gaat. De leden van den Kol. Raad zouden de eersten zijn haar danig op de vingers te tikken, wanneer zij onder deze omstandigheden maar Gods water over Gods akker liet loopen.

In deze omstandigheden heeft het Bestuur der Kolonie een circulaire gericht aan de voornaamste handelsmaatschappijen te dezer stede met het verzoek, indien deze firma een ambtenaar van het Gouvt in haar dienst wilde nemen, *daarover vooraf overleg te plegen met het Bestuur, om mogelijke stagnatie van den dienst te voorkomen.*

Over deze circulaire heerscht bij sommigen ontevredenheid. Doch men tracht die ontevredenheid goed te praten door het zóó voor te stellen alsof de Gouv. door deze circulaire daardoor zijn ambtenaren zou willen *verbieden* den dienst te verlaten of de handelsfirma's af te raden die ambtenaren in dienst te nemen.

In de woorden dezer circulaire hebben wij met geen mogelijkheid een dergelijken opzet kunnen lezen.

De eenige indruk, die wij na aandachtige lezing er van krijgen, is alleen, dat het Gouvt. in nader overleg wil treden, om de meest geschikten datum vast te stellen dat deze overgang van den betrokken ambtenaar het best kan plaats hebben zonder stagnatie van den dienst te veroorzaken.

Dierenbescherming.

In een nieuw wetsontwerp heeft de Gouverneur wijziging voorgesteld van art. 265 en 477 van het *Wetboek van Strafrecht* voor de Kolonie Curaçao. Deze beide artikelen hebben betrekking op de dieren bescherming. Het nieuwe artikel 265 luidt als volgt:

Met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft:

1°. hij dien zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zoodanig doel toelaatbaar is, opzettelijk aan een dier pijn of letsel veroorzaakt of de gezondheid van een dier benadeelt;

2° hij die, zonder redelijk doel enz. (zie boven), opzettelijk aan een dier, dat geheel of ten deele aan hem toebehoort en onder zijn opzicht staat of aan een dier, tot welks onderhoud hij verplicht is, het noodige levensonderhoud onthoudt.

Het dier kan, indien het den schuldige toebehoort, worden verbeurd verklaard.

Poging tot dit misdrijf is niet strafbaar."

Art. 477 eerste lid wordt gelezen als volgt:

„Met hechtenis van ten hoogste acht dagen of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden wordt gestraft:

1° hij, die dieren arbeid doet verrichten, welke kenlijk hunne krachten te boven gaat;

2° hij, die dieren noodeloos arbeid doet verrichten op pijnlijke of kwellende wijze;

3° hij die kreupele, schurftige, gewonde of kenlijk drachtige of zoogende dieren arbeid doet verrichten, waartoe zij uit hoofde van hun toestand ongeschikt zijn, of op pijnlijke of kwellende wijze;

4° hij die dieren noodeloos vervoert of doet vervoeren op pijnlijke of kwellende wijze;

5° hij die dieren vervoert of doet vervoeren, zonder hun het noodige levensonderhoud te verschaffen of te doen verschaffen."

De slotwoorden van het 2e lid, van het woord: *wordt* af, worden gelezen als volgt:

„Kan hechtenis van ten hoogste veertien dagen worden opgelegd."

Deze wijzigingen van de art. 265 en 477 zijn aldus in overeenstemming gebracht met de aangebrachte wijzigingen van art. 254 en 455 van het Nederl. Wetboek van Strafrecht.

Stroohoeden.

Juist een week geleden is de prijs der gewone stroohoeden (Staplehats) plotseling sterk gedaald. Van 45 cts per stuk gingen ze met één slag in eens tot 30 cts naar beneden. Alle Arabieren (Syriers) houden zich aan deze afspraak. Niemand betaalt meer dan 30 cts. Voor de arme vlechtsters beteekent het een enorm verlies in deze dure tijden, hun dagelijksche verdiensten in eens met ⅓ verminderd te zien.

Bureau voor Voedselvoorziening.

Volgens aankondiging houdt tegen 1 November het *Bureau voor Voedselvoorziening* op te bestaan en wordt met dien datum opgeheven.

Op zich zelf is dit zeker een reden tot verheugenis. Immers wij zien er het bewijs in, niet alleen dat het Bestuur der Kolonie de mogelijkheid, dat de invoer der levensmiddelen ter eenigertijd zal worden bemoeilijkt of stop gezet als geweken beschouwt, doch ook schijnt het Gouvernement thans zooveel vertrouwen te stellen in onze koopmansstand, dat deze den geregelden toevoer van levensmiddelen geheel in haar macht heeft. Het Gouvernement geeft met de opheffing van het Bureau van Voedselvoorziening blijkbaar tevens te kennen, dat zij niet langer *als prijsregelaar* wil optreden. Het is te hopen, dat de kooplieden van dit groot vertrouwen geen misbruik zullen maken, maar uit eigen beweging zullen *beginnen* de prijzen zooveel mogelijk te verlagen.

Openbare School.

Naar wij vernemen, wordt Mej. S. A. M. Neuman, onderwijzeres van de Wilhelmina School, die in Juni ll. met een jaar verlof naar Holland ging, reeds in de volgende maand, dus nog lang voor het eindigen van haar verloftijd, weer hier in de kolonie terug verwacht.

Garnizoen.

Dinsdag avond ten acht uur trok het garnizoen onder begeleiding van de stafmuziek uit tot het houden van een nachtvelddienst in de buurt van Santa Maria.

Eerst ten één uur 's nachts keerde de troep weer huiswaarts.

Den heelen Dinsdag wapperde de vlag C. W. K. (van het Curaçaosche Weerbaarheids Korps) van het Fort als een uitnoodiging (of uitdaging) aan het oude W. Korps om dien avond mede uit te trekken. Inderdaad heeft dien avond het *Curaçaosche Weerbaarheids Korps* de proef op de som gegeven, dat het werkelijk dood, morsdood is. Want al de mannetjes van het C. W. K. ontbraken op het appél en verkozen de zoete nachtrust boven een nachtelijke excursie bij heerlijke maneschijn.

Nieuwe Spaarkas.

Sedert Maandag heeft de *Hollandsche Bank voor West-Indië* een nieuw filiaal opgericht ook aan de Overzijde in het perceel van de Breedestraat no 32. — Voor het publiek is deze nieuwe Spaarkas weer een welkome gelegenheid te meer om zijn spaarpenningen zoo veilig en voordeelig mogelijk te beleggen.

Voor gelden belegd met een opzeggingstermijn van 10 dagen, betaalt deze bank nog 3% rente.

Bij een langere opzeggings-termijn b.v. van één jaar ontvangt men zelfs 6% rente.

Voor velen dus zeker wel een aanmoediging om daarvan gebruik te maken.

Vermoedelijk Overlijden.

In een nieuw wetsontwerp heeft de Gouverneur voorgesteld (in overeenstemming met de desbetreffende wet van 26 Maart 1920 voor Nederland) de termijn benoodigd voor het geven van een verklaring van *vermoedelijk overlijden,* waarvan in het Iste Boek 2de afd. van het *Burgerlijk Wetboek* onzer Kolonie in artt. 517 tot 523 sprake is, te wijzigen en van 5 en 10 jaar te brengen op één jaar,

De termijn genoemd in art. 517, 522 en 545 wordt beperkt tot één jaar en de vroegere artt. 518, 519, 522, derde lid en 545 komen dan te vervallen.

Buitenland.

Clemenceau naar Ned.-Oost-Indië.

Clemenceau is 21 September naar Indië vertrokken, aldus het „*Hbld.*" Aan het station waren tal van politieke en bevriende persoonlijkheden aanwezig, o.a. jhr. Loudon, Nederlandsch gezant, namens de Nederlandsche regeering.

In de *Echo de Paris* schrijft Hutin dienaangaande: Men merkte eveneens den heer Loudon op, die in het begin van den oorlog minister van buitenlandsche zaken in Den Haag is geweest en wiens Fransch-gezinde gevoelens in het bijzonder hier te lande zijn gewaardeerd. De gezant stond er op Clemenceau zijn goede wenschen voor zijn reis en zijn verblijf in Ceylon en Java, aan te bieden. Deze stap is door den oud-ministerpresident zeer gewaardeerd.

De Katholieken bovenaan.

Een bijzondere corr. te New-York schrijft aan de „Oss Romano":

De vooruitgang van het katholicisme in de Ver. Staten is een zoo klaarblijkelijk feit, dat niemand het kan loochenen. Zelfs de protestanten houden er zich angstig mee bezig. De jongste tienjarige volkstelling, door de Constitutie vastgesteld, toont aan welke reusachtige stappen de katholieke godsdienst in deze laatste tien jaren heeft afgelegd niettegenstaande de gevolgen van den wereldoorlog.

De redenen van dezen snellen vooruitgang zijn talrijk.

Behalve de goddelijke levenskracht van het Katholicisme, dat moet leven en zich uitbreiden, wijl het werk is der liefde van God, vindt de boom der Kerk hier een welbereiden grond voor zijn ontwikkeling, omdat het de grond is der vrijheid voor allen: vrijheid van onderwijs, van organisatie, van geweten, van propaganda.

Andere oorzaken van katholieken vooruitgang zijn het toevloeien der landverhuizers uit de katholieke streken van Europa, het schitterende geboortecijfer der katholieke familien en de prijzenswaardige zedelijkheid derzelfden: mens sana in corpore sano.

Het „Census Bureau" heeft een rapport, schoon onvolledig, over dezen bewonderenswaardigen katholieken vooruitgang uitgeheven. Volgens deze statistiek komt de katholieken Kerk op de eerste lijn boven al de protestantsche kerken. 't Is de eerste keer sedert 150 jaar Amerikaansch openbaar leven dar het katholicisme op de eerste plaats staat. Tegenwoordig zijn er in de Ver. Staten 25 million katholieken, terwijl er vóór honderd jaren nauwelijks 15 duizend waren. Er is dus reden tot troost; Christus heerscht!

Sedert de laatste telling van vóór 10 jaar telt de katholieke kerk 5 millioen zielen meer. Wonderbare groei! Volgens de studie van het „Census Bureau" heeft geen enkele protestantsche kerk zulken vooruitgang gemaakt. De „Methodist Episcopal Church" komt onmiddelijk na de Roomsch-Katholieke Kerk, maar blijft nog verre achter haar. daar ze in deze laatste tien jaren een vermeerdering van een millioen aanteekent. Volgt de „Baptist National Convention" met een groei van 750.000 zielen, en de „Presbyterian Church" met een gelijk getal.

De overige 165 protestantsche sekten, die zich op dezen bodem van godsdienst vrijheid vermenigvuldigen, hebben geen merkelijken vooruitgang gemaakt. De onlangs ontstane beweging voor de vereeniging van al de protestantsche kerken, bekend onder den naam van „Interchurch Federation", alhoewel ze over onbeperkte kapitalen beschikt, en gesteund wordt door de hooge bank, afhangend van den milliardair Rookfeller, koning der petroleum, zal geen succes hebben, omdat de verdeeldheid zeer diep is.

De Katholieke Kerk bezit thans 17 duizend gebouwen (kerken, kapellen, staties), tegen 10 duizend van 't vorig decennium. De waarde der kerkelijke bezittingen bereikt het half milliard dollars.

De Roomsch Katholieke Kerk heeft meer dan duizend scholen met 300 duizend leerlingen, terwijl de Presbyterianen er 250 hebben met 50 duizend leerlingen. De andere protestantsche sekten hebben er slechts een onbeduidend getal.

In 33 staten van de Amerikaansche Federatie zijn de katholieken vóór al de andere komen te staan. In den staat van New York tellen we 3½ millioen katholieken, in Pensilvania meer dan 2 millioen, in Massachussets één millioen 60 duizend, in Illinois anderhalf millioen.

Boston, met 72 katholieken ten honderd, is de stad van Amerika die het grootste percentage katholieken bereikt; onmiddellijk daarna komt Philadelphia met 72 t.h.; volgt New-York met 52 t,h.; dat is met 2 millioen en 300 duizend katholieken. Zoodat deze Amerikaansche metropolis de meest door katholieken bewoonde stad der wereld is.

De katholieke mayors (of burgemeesters) zijn zoo talrijk, dat men ze niet meer telt. Te Boston, te Philadelphia, te New-York, te Baltimore, te Buffalo is de mayor katholiek; en diensvolgens mag men de beste hoop koesteren voor den burgelijken en godsdienstigen vooruitgang van de bevolking dezer Amerikaansche steden.

Een afstammeling van Luther.

In een courant uit Amerika, de „Sunday Visitor" van Huntington in den Staat Indiana vinden we een merkwaardig bericht uit Denver, Colorado. In dien Staat, te Longmont is pastoor geworden de WelEerw. Pater Aloysius Luther O. S. R., die een afstammeling is van dr. Maarten Luther.

In Pennsylvania wonen nog meer nakomelingen van den hervormer, die ook allen katholiek zijn.

Het duurste land.

Het „Journal" klaagt er over, dat Frankrijk tegenwoordig de zeer betrekkelijke eer geniet het „duurste" land te zijn, wat betreft de levensmiddelen.

Het onderzoek, dat door den volkenbond is ingesteld in zake de duurte, en hetwelk op de a. s. financiëele conferentie te Brussel in zijn geheel werd bekend gemaakt, geeft interessante cijfers dienaangaande. Wanneer men het getal 100 aanneemt als norm der voedselprijzen in 1914, dan bedraagt dit thans: in Noorwegen 298, in Nederland 199, in Engeland 235, in Zwifserland 237, in Italië 300, in de Vereenigde Staten 196 en in Parijs 339 (321 op het platteland in Frankrijk).

Nederland is dus nog op één na het goedkoopste land ter wereld. Hoe is het hier op Curaçao?

Een Kardinaal-Vredestichter.

Het einde van Kardinaal Amette, Aartsbisschop van Parijs, aardsche leven teekent de geheele persoonlijkheid.

Nog onlangs had hij ernstig aan griep geleden en nauwelijks hersteld, was Z.Em. in retraite gegaan, na eerst de groote bedevaart naar Paray-le-Monial te hebben medegemaakt. In 't klooster te Antony bleek plotseling, dat de griep niet was genezen of weer kwam, en dat bijna zeventig jaren oud. Maar 't was al avond, toen zich de ernstigste verschijnselen vertoonden en de Kardinaal wilde niet, dat men op zulk een laat uur den geneesheer zou lastig vallen....

Zijn optreden als Aartsbisschop op een der meest kritieke oogenblikken in de historie der Fransche Kerk, toont weer, hoe zichtbaar God Zijn Kerk leidt en bestuurt, ook in de keuze der personen, die op een bepaald oogenblik noodig zijn. Gelijk Pius X werd gevolgd door Benedictus, zoo Kardinaal Richard door Kardinaal Amette. De breuk van Kerk en Staat was toen een voldongen feit. Gevaar, dat katholieken zich nog door de fraaie en lieve gebaren van Combes en de zijnen zouden laten misleiden, bestond niet meer, nadat de handschoen uitgetrokken en de klauw van den Kerkvervolger zichtbaar was geworden. Men zag de religieusen uitgebannen, de kerkegoederen en gebouwen ontvreemd. Nu kwam het er op aan, den weg tot herstel in te slaan, gelijk het groenende leven der Kerk altijd de uitbarstingen der vulkanen overleeft en bedekt.

En hier was de aartsbisschop van Parijs de man, door de Voorzienigheid gekozen.

Draadje voor draadje knoopte hij weer aan, nooit toegeeflijk in beginselen, maar immer jegens personen. zoodat Z.Eerw. tijdens den oorlog naast rabbi's en roode voormannen zat in commissies van steun en als er dan toch telkens tusschen Rome en de Fransche regeering iets te bespreken bleek, was hij de tusschenpersoon.

Kardinaal Amette heeft het mogen beleven, dat de koers werd gewijzigd, dat het gezantschap bij het Vaticaan zal worden hersteld, dat de katholieke organisatie opbloeit en bekeeringen van afgedwaalden niet meer te tellen zijn. Hij heeft ook de voltooiing der basiliek van het H. Hart gezien en den triomf der H. Maagd van Orleans.

Thans is hij heengegaan tot Hem, die gesproken heeft: beati pacifici, zalig de vredestichters, en Zichzelven stelde ten voorbeeld van zachtmoedigheid.

Millerand, de Minister-President zond een vertegenwoordiger om het rouwregister in 't aartsbisschoppelijk paleis te teekenen.

Ook bij de begrafenis liet Millerand zich vertegenwoordigen.

De FIGARO verklaart, dat Kardinaal Amette met moed de belangen der Kerk verdedigde en tegelijk de tegenstanders ontwapende door zijn welwillendheid, zoodat hij geen vijanden telde, zelfs onder de felste Republikeinen.

De geheele pers getuigt in denzelfden geest van zijn ijver voor de Kerk en het Geloof en de algemeene sympathie welke de Kardinaal wist te verwerven.

Niet tegen den godsdienst.

Berichten uit Siena (Italië) melden, dat in het naburige Abbadia San Salvadore de socialisten op vreeselijke wijze hebben huisgehouden.

Ze hadden 's middags op het plein een meeting gehouden, waarbij een nieuw vaandel zou worden ingewijd. Er waren 3000 personen tegenwoordig, voor wie de extremistische afgevaardigde Mascagni een rede hield, waarin het volk vooral tegen de Partito Popolare, tegen de carabinieri en gardisten op een onverantwoordelijke wijze werd opgezweept.

Intusschen was van de kathedraal uit de gebruikelijke jaarlijksche processie van Maria Hemelvaart gehouden. Toen de meeting ten einde was, besloten de opgehitste socialisten de processie te verstoren. Ze zou juist in de kerk terugkeeren en met stokken slaande vielen de heethoofden er compact op aan; de pastoor der parochie viel het eerst gewond neer; de deelnemers aan de processie, voor het meerendeel vrouwen en kinderen, stoven nu verschrikt naar alle kanten uiteen en vluchtten grootendeels in de kerk.

De carabinieri waren onderwijl naderbij gekomen, doch slechts dertien man sterk, waren ze niet in staat den socialisten het hoofd te bieden, die met steenen wierpen en revolvers op hen afschoten. Een der carabinieri werd van nabij doodelijk getroffen en zakte stervend ineen. Terwijl zijn kameraden hem wegdroegen, hield men niet op met schieten. De militairen zochten zich met hun musketten te verdedigen en de socialist die hun makker had gedood, werd hierbij neergeschoten. Ze trokken dan naar de kazerne terug, waar ze zich verschansten, maar door de oproermakers tot 's avonds 10 uur werden belegerd. Door geweerschoten werden dezen echter op een afstand gehouden en meerderen werden gewond.

Een gedeelte der socialisten had echter het heillooze denkbeeld opgevat de kathedraal te bestormen en deze te ontheiligen. Onder luid geschreeuw holden ze er heen.

De geloovigen in de kerk, die hen met schrik zagen naderen, posteerden zich bij de deur, vastbesloten de geweldenaars niet binnen te laten; waarop de dappere socialisten niets beters wisten te doen dan met revolvers op de ongewapende menigte los te schieten. Een ordebroeder werd in de volle borst getroffen en was bijna onmiddellijk een lijk. Vrouwen en kinderen vluchtten naar alle kanten: de woestelingen stormden de kathedraal binnen en hielden niet op als razenden wild in het rond te schieten. Een klein kind, dat schreiend wegvluchtte, werd eenvoudig neergeschoten. Nog drie katholieke mannen werden met revolverschoten gedood, waarna de socialisten eindelijk het onteerde kerkgebouw verlieten, waar behalve de dooden meerdere gewonden op den grond lagen uitgestrekt.

Ook de pastoor bevindt zich nog in levensgevaar.

Mascagni had zich, na het volk in de meeting te hebben opgezweept en, naar men zegt, zelfs een toespeling te hebben gemaakt op een verstoren der processie, niet meer laten zien.

Talrijke versterkingen zijn uit Siena aangekomen. Gedurende den nacht hadden reeds verschillende arrestaties plaats.

Geen uitzonderingen.

De onlangs in de Ver. Staten tot 4 jaar veroordeelde socialistische millionair Bergdoll is door de gevangenisautoriteiten toegewezen aan een steenkloppers-kolonie, waarin hij de 4 jaar moet doorbrengen. Bergdoll was deserteur en had deelgenomen aan anti-militairistische propaganda. Is het nog geen tijd voor amnestie?